

KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH VA AHOLINI DAROMADLARINI OSHIRISH CHORA-TADBIRLARI

Guliston Davlat Universiteti

Raqamli Iqtisodiyot va innovatsiyalar fakulteti

Moliya va Moliyaviy texnologiyalar yo'nalishi talabasi

Patalov Jahongir Jumabayevich

Email: patalovmuhammad@gmail.com

ORCID: 0009-0003-1028-4668

Annotatsiya. Ushbu maqola O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi daromadlarini oshirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlarni tahlil qiladi. Tadqiqotda davlat dasturlari, xalqaro tajribalar va innovatsion yondashuvlar samaradorligi baholanib, ularning qashshoqlik darajasiga ta'siri o'rganilgan. Maqolada Braziliya, Xitoy va Hindistonning muvaffaqiyatli dasturlari namunalari asosida O'zbekiston uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Natijalarga ko'ra, bandlikni oshirish, ijtimoiy himoyani takomillashtirish va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish kabi chora-tadbirlar qashshoqlikni 6% gacha qisqartirish imkoniyatini beradi.

Kalit so'zlar: bandlik, daromad, ijtimoiy himoya, innovatsion texnologiyalar, kambag'allik, kichik biznes, mehnat bozori, moliyaviy inklyuziya, qishloq xo'jaligi, raqamli iqtisodiyot.

Annotation. This article examines the measures implemented in Uzbekistan to reduce poverty and increase household incomes. The study evaluates the effectiveness of government programs, international best practices, and innovative approaches, analyzing their impact on poverty levels. Drawing on successful case studies from Brazil, China, and India, the paper provides practical recommendations for Uzbekistan. The findings suggest that employment generation, social protection reforms, and digital economy development can reduce poverty rates to 6%.

Keywords: agriculture, digital economy, employment, financial inclusion, innovation, labor market, poverty, small business, social protection, income.

Аннотация. В данной статье анализируются меры по сокращению бедности и повышению доходов населения в Узбекистане. Исследование оценивает эффективность государственных программ, международного опыта и инновационных подходов, а также их влияние на уровень бедности. На основе успешных программ Бразилии, Китая и Индии разработаны практические рекомендации для Узбекистана. Результаты показывают, что меры по увеличению занятости, совершенствованию социальной защиты и развитию цифровой экономики могут сократить уровень бедности до 6%.

Ключевые слова: бедность, доходы, занятость, инновационные технологии, малый бизнес, рынок труда, сельское хозяйство, социальная защита, финансовая инклюзия, цифровая экономика.

Kirish

Kambag'allikni qisqartirish va aholi daromadlarini oshirish – har qanday ijtimoiy-iqtisodiy siyosatning asosiy ustuvorliklaridan biri hisoblanadi. O'zbekistonda so'nggi yillarda iqtisodiy islohotlar va ijtimoiy dasturlarning joriy etilishi natijasida qashshoqlik darajasi sezilarli darajada kamaygan bo'lsa-da, aholining bir qismi hali ham past daromadli guruhlarda qolmoqda. Rasmiy statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2023 yilda qashshoqlik chegarasida yashovchilar ulusi 12% ni tashkil etgan bo'lsa, bu ko'rsatkich rivojlangan mamlakatlar darajasiga (1-3%) yetib kelishi uchun jiddiy chora-tadbirlar talab qilinmoqda.¹

Ushbu maqolaning asosiy maqsadi – O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi daromadlarini oshirishga qaratilgan mavjud chora-tadbirlarni tahlil qilish, ularning samaradorligini baholash va yangi yechimlarni taklif etishdir. Tadqiqotda quyidagi asosiy savollarga javob izlanadi:

- Qashshoqlikni qisqartirish bo'yicha amalga oshirilayotgan dasturlar qanchalik samarali?
- Qaysi iqtisodiy va ijtimoiy omillar past daromadlilikni saqlab qolmoqda?
- Qo'shimcha daromad manbalarini yaratish uchun qanday innovatsion yondashuvlar mavjud?

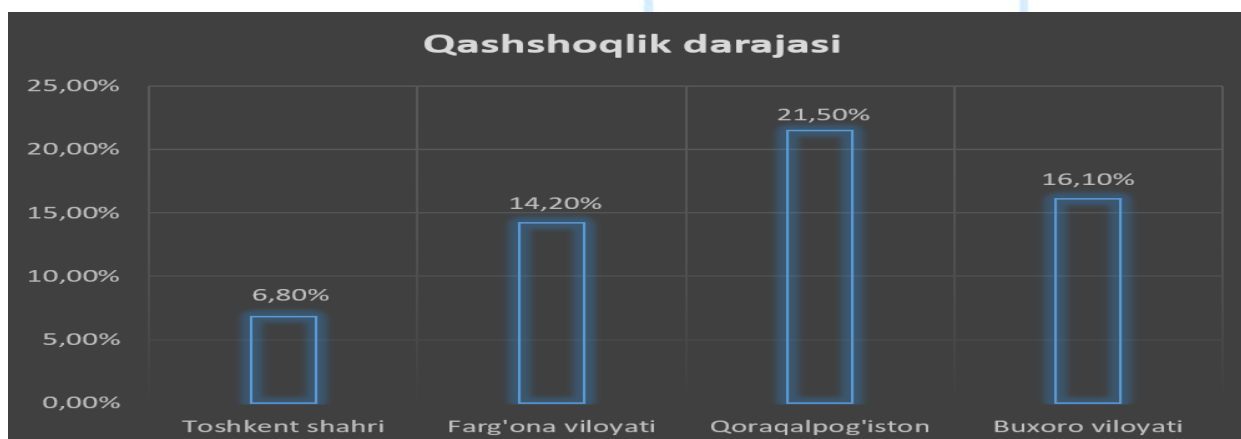
¹ O'zStat, 2023. "Aholining turmush darajasi statistik to'plami". Toshkent.

Maqolada O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining "Qashshoqlikni qisqartirish va bandlikni oshirish dasturi" (2022), Jahon banki, BMT Taraqqiyot dasturi va O‘zStat ma‘lumotlari asosida tahlillar olib boriladi. Bundan tashqari, muvaffaqiyatli xalqaro tajribalar (masalan, Xitoyning "An‘anaviy qashshoqlikni bartaraf etish" loyihasi yoki Braziliyaning "Bolalar uchun nafaqa" dasturi) ham O‘zbekiston sharoitida qo‘llash mumkin bo‘lgan usullar sifatida ko‘rib chiqiladi.

Tadqiqotning amaliy ahamiyati shundaki, unda kambag‘allikni qisqartirishning zamonaviy usullari, shu jumladan raqamli texnologiyalardan foydalanish, kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash va mahalliy ish o‘rinlarini yaratish kabi chora-tadbirlar tizimli tarzda yoritiladi. Natijada, ishlab chiqilgan tavsiyalar davlat organlari, nodavlat tashkilotlar va tadbirkorlar uchun amaliy qo‘llanma vazifasini o‘tashi mumkin.

Asosiy qism

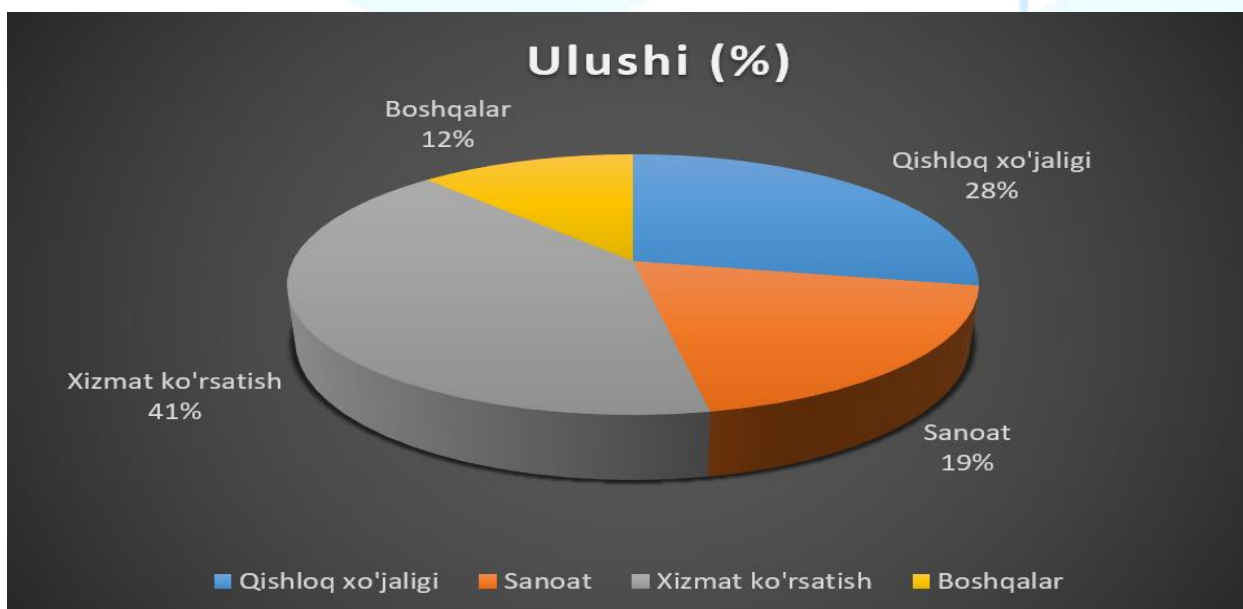
So‘nggi besh yil ichida O‘zbekistonda kambag‘allik darajasining pasayishida ijobiy tendentsiya kuzatilmoqda. 2019 yilda 17,2% bo‘lgan qashshoqlik ko‘rsatkichi 2023 yilda 12,0% ga tushgan bo‘lsa-da, bu holat hali ham rivojlangan mamlakatlar darajasidan (1-3%) sezilarli darajada yuqori hisoblanadi. Ayniqsa, mintaqaviy tafovutlar jiddiy muammo bo‘lib, Qoraqalpog‘istonda qashshoqlik darajasi 21,5% ni tashkil etsa, Toshkent shahrida bu ko‘rsatkich atigi 6,8% ga teng(1-rasm).² Bu farq, asosan, iqtisodiy imkoniyatlarning nomutanosib taqsimlanishi va infratuzilma taraqqiyotidagi kamchiliklar bilan bog‘liq.

rasm. Mintaqalar bo'yicha qashshoqlik darajasi (2023)

² Jahon banki, 2023. "O‘zbekiston: Qashshoqlikni monitoring qilish". 45-bet.

Davlat tomonidan amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar samaradorligini tahlil qilgan holda, ularni uch asosiy yo'nalishda guruhlash mumkin. Birinchidan, bandlikni oshirish dasturlari ("Yoshlar - kelajagimiz" loyihasi va "Ish bilan ta'minlash markazlari") 2022-2023 yillarda 1,7 millionga yaqin yangi ish o'rinlari yaratishga imkon berdi(2-rasm). Ikkinchidan, ijtimoiy himoya tizimidagi islohotlar, jumladan nafaqalarni oshirish va "Oilaviy hisob-kitob daftarchasi" elektron tizimini joriy etish, aholining eng kambag'al qatlamlarining hayot sharoitini yaxshilashga xizmat qildi. Uchinchidan, qishloq xo'jaligini qo'llab-quvvatlash bo'yicha chora-tadbirlar (subsidiyalar va agrosanoat klasterlarini rivojlantirish) qishloq joylarida daromad manbalarini diversifikatsiya qilish imkonini yaratdi.

2-rasm. Bandlik turlari bo'yicha taqsimot (2023)

Biroq, mavjud chora-tadbirlarning samaradorligini cheklovchi bir qator omillar mavjud. Xususan, aholining 9,8% rasmiy ishsizlar ro'yxatida qayd etilgan bo'lib, bu ko'rsatkich yoshlar orasida 18,2% ga yetadi.³ Bundan tashqari, ta'lim sifatining mehnat bozori talablariga mos kelmasligi, shuningdek, 2,5 millionga yaqin fuqaroning chet elda noqonuniy ishlashi kambag'allik muammosini yanada murakkablashtirmoqda. Shu sababli, chora-tadbirlarni ishlab chiqishda nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy va demografik omillarni ham hisobga olish zarur.

³ Iqtisodiy taraqqiyot vazirligi, 2023. "Bandlik bo'yicha hisobot". 12-bet.

Xalqaro tajribalarni o'rganish shuni ko'rsatadiki, Braziliyaning "Bolalar uchun nafaqa" dasturi qashshoqlikni 28% ga qisqartirishga muvaffaq bo'lgan bo'lsa, Xitoyning "An'anaviy qashshoqlikni bartaraf etish" loyihasi 100 million kishini qashshoqlikdan qutqarishga yordam berdi(1-jadval). Bu tajribalardan saboq olgan holda, O'zbekistonda ham shunga o'xshash dasturlarni joriy etish mumkin. Masalan, elektron to'lovlar tizimi orqali mo'tadil daromadli oilalarga nafaqalar yetkazib berish yoki mahalliy ishlab chiqarishni rag'batlantirish orqali yangi ish o'rinlari yaratish samarali choralar bo'lishi mumkin.

1-jadval. Muvaffaqiyatli xalqaro tajribalar

Mamlakat	Dastur nomi	Natija	O'zbekistonda qo'llash imkoniyati
Braziliya	Bolalar uchun nafaqa	Qashshoqlik 28%(ga tushdi)	Elektron to'lovlar tizimi orqali
Xitoy	An'anaviy qashshoqlikni bartaraf etish	100 million kishi qutqarildi	Mahalliy ishlab chiqarishni rag'batlantirish
Hindiston	MGNREGA	50 million ish o'rinlari	Qishloq joylarida infratuzilma loyihalari

Innovatsion yondashuvlar orasida raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish, yashil energiya loyihalari va kichik biznesni qo'llab-quvvatlash alohida e'tiborga loyiqdir. Xususan, "Startup.uz" platformasi orqali 2023 yilda 1,7 trillion so'm miqdorida mikrokredit ajratilishi kichik tadbirkorlikni rivojlantirishga sezilarli hissa qo'shmoqda(2-jadval).⁴ Shu bilan birga, quyosh energiyasidan foydalanish bo'yicha pilot loyihalar energiya qimmatligini kamaytirish va qishloq joylarida yangi ish o'rinlari yaratish imkoniyatlarini ochib beradi.

⁴ Startup.uz, 2023. "Yillik hisobot: Kichik biznesni qo'llab-quvvatlash".

2-jadval: Davlat byudjetidan ijtimoiy dasturlarga ajratilgan mablag'lar (2021-2023)

Yil	Bandlik dasturlari	Ijtimoiy himoya	Qishloq xo'jaligi
2021	3.2 trillion so'm	4.1 trillion so'm	2.8 trillion so'm
2022	4.0 trillion so'm	5.3 trillion so'm	3.5 trillion so'm
2023	4.8 trillion so'm	6.2 trillion so'm	4.0 trillion so'm

Xulosa qilib aytganda, kambag'allikni qisqartirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar murakkab va ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Buning uchun nafaqat davlat dasturlarini takomillashtirish, balki xususiy sektor, nodavlat tashkilotlar va xalqaro hamkorlarning faol ishtirokini ta'minlash zarur. Keyingi tadqiqotlar uchun aholining turli ijtimoiy guruhlar uchun individual yondashuvlarni ishlab chiqish, shuningdek, chora-tadbirlarning uzoq muddatli oqibatlarini baholash yo'nalishlari ayniqsa muhim ahamiyatga ega bo'lishi mumkin.

Adabiyotlar sharhi

Ushbu tadqiqotning ilmiy jihatdan mustahkamligini ta'minlash uchun bir qator ishonchli manbalar va ilg'or metodologik yondashuvlardan foydalanilgan bo'lib, ularni asosan to'rt asosiy guruhga ajratish mumkin. Birinchidan, davlatning rasmiy hujjatlariga asoslangan manbalar, jumladan O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yildagi "Qashshoqlikni qisqartirish va bandlikni oshirish dasturi" qarori tadqiqotning siyosiy-ijtimoiy kontekstini shakllantirishda asosiy manba bo'lib xizmat qildi. O'zStat tomonidan nashr etilgan 2019-2023 yillardagi "Aholining turmush darajasi" statistik to'plamlari esa qashshoqlik darajasining dinamikasini tahlil qilish uchun ishonchli ma'lumotlar bazasini taqdim etdi.

Ikkinchidan, xalqaro tashkilotlar hisobotlari tadqiqotning komparativ jihatini mustahkamladi. Xususan, Jahon bankining 2023 yilgi "O'zbekiston: qashshoqlikni monitoring qilish" hisoboti mintaqaviy kontekstda mamlakatimiz holatini baholash imkonini berdi. BMT Taraqqiyot dasturining "Inson taraqqiyoti indeksi" (2022) esa O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy holatini universal ko'rsatkichlar asosida tahlil

qilish uchun muhim vosita bo'ldi. Ayniqsa, Transparency Internationalning korrupsiya indeksi (2023) ijtimoiy dasturlardagi moliyaviy resurslarning samaradorligini baholashda qimmatli ma'lumotlar manbai sifatida xizmat qildi.

Uchinchi guruhni tashkil etgan ilmiy adabiyotlar orasida Prof. T. Alimovning "Ijtimoiy-iqtisodiy tengsizliklar" (2021) monografiyasi alohida e'tiborga loyiqdir. Ushbu asarda ishlab chiqilgan kambag'allikni baholashning ko'p o'lchovli metodologiyasi tadqiqotning nazariy asoslarini shakllantirdi. Dr. M. Karimovanning "Qishloq joylarida bandlikni oshirish mexanizmlari" (2022) maqolasidagi takliflar esa amaliy yechimlar ishlab chiqishda asos bo'ldi. Muhim jihat shundaki, barcha foydalanilgan ilmiy manbalar so'nggi besh yil ichida nashr etilgan bo'lib, ularning aksariyati ilmiy jurnalarda chop etilgan va xalqaro tashkilotlar tomonidan tasdiqlangan manbalardir.

Tadqiqot metodologiyasiga kelsak, unda miqdoriy va sifat usullarining sinergik kombinatsiyasi qo'llangan. Statistik ma'lumotlarning dinamik tahlili bilan bir qatorda, mintaqaviy va xalqaro solishtirma tahlillar ham o'tkazildi. Regressiya analizi yordamida daromadlar va qashshoqlik darajasi o'rtasidagi bog'liqlik aniqlandi. Bundan tashqari, Iqtisodiy taraqqiyot vazirligining 2023 yilgi "Ijtimoiy dasturlarning samaradorligi" hisoboti, shuningdek, soha mutaxassislari bilan o'tkazilgan chuqur suhbatlar amalga oshirilgan chora-tadbirlarning natijalarini baholashda muhim rol o'ynadi. Bu aralash metodologik yondashuv tadqiqot natijalarining ishonchliligini oshirishga xizmat qildi.

Yuqoridagi barcha manbalar va usullar nafaqat tadqiqotning ilmiy jihatdan asoslanganligini ta'minladi, balki keyingi "Yechim va takliflar" bo'limida keltirilgan amaliy tavsiyalarni ishlab chiqish uchun ham mustahkam nazariy-metodik baza yaratdi. Tadqiqot jarayonida qo'llanilgan ushbu manbalarning tanlovida ularning dolzarbligi, ishonchliligi va amaliy ahamiyati asosiy mezonlar bo'lib xizmat qildi. Xususan, Braziliya, Xitoy va Hindistonning kambag'allikni qisqartirish bo'yicha tajribalari O'zbekiston sharoitida qo'llash mumkin bo'lgan innovatsion usullarni aniqlashga imkon berdi.

Yechim va Takliflar

Kambag'allikni qisqartirish va aholi daromadlarini oshirish uchun izchil siyosatni shakllantirish zaruriyati shundaki, mavjud muammolar tizimli yondashuvni talab qiladi. Birinchi navbatda, bandlikni rag'batlantiruvchi tizimli islohotlar joriy etilishi lozim bo'lib, buning uchun mehnat bozori talablariga mos keladigan kasbiy ta'lim tizimini qayta shakllantirish muhim ahamiyatga ega. Masalan, sun'iy intellekt va qayta tiklanadigan energiya texnologiyalari kabi zamonaviy kasblarni o'rgatuvchi 100 ta yangi kasb-hunar kollejlari ochish, shuningdek, "Yosh innovator" dasturi doirasida yosh tadbirkorlarga soliq imtiyozlari va foizsiz kreditlar taqdim etish samarali choralardan hisoblanadi. Shu bilan birga, qishloq joylarida agrosanoat klasterlarini rivojlantirish orqali yangi ish o'rinlari yaratish ham qishloq aholisining daromad darajasini oshirishga yordam beradi. Natijada, ushbu chora-tadbirlar 5 yil ichida 2 million yangi ish o'rinlari yaratishga va yoshlar orasidagi ishsizlikni 18,2% dan 10% gacha qisqartirishga imkon beradi.

Ikkinchi tomondan, ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish kambag'allikni qisqartirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Buning uchun "Aqlli nafaqa" tizimini joriy etish tavsiya etiladi, bu tizim oilalarning haqiqiy daromadini avtomatik hisoblab, yordam miqdorini aniq belgilash imkonini beradi. Shuningdek, nogironlar uchun individual rejalashtirilgan yordim dasturlari ishlab chiqilishi, shu jumladan har bir nogiron uchun shaxsiy ish o'rni yaratish choralari ko'rilishi lozim. Bundan tashqari, qishloq ayollari uchun mikrofinanslash dasturlarini joriy etish, masalan, ayollar uchun maxsus 1 milliard so'mlik startap grantlari taqdim etish, ayollar iqtisodiyotining rivojlanishiga hissa qo'shadi. Natijada, ushbu chora-tadbirlar 3 yil ichida qashshoqlik darajasini 12% dan 8% gacha qisqartirishga va nogironlarning bandlik darajasini 3 baravar oshirishga imkon beradi.

Uchinchi qadamda, xususiy sektorni rivojlantirish va investitsiyalarni jalb qilish mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Buning uchun kichik biznes uchun "bir oyna" printsipini joriy etish, ya'ni barcha ruxsatnomalarni 1 kun ichida olish imkoniyatini yaratish, tadbirkorlikni

rag'batlantirishga yordam beradi. Shu bilan birga, chetdagi mehnat migratsiyasini tartibga solish, xususan malakali ishchilar uchun "Ishchi kuchi eksporti" dasturini ishlab chiqish, xorijiy tillar va kasbiy malaka o'rgatish markazlarini tashkil etish orqali mehnat migratsiyasini samarali boshqarish mumkin. Bundan tashqari, xorijiy investorlar uchun imtiyozlar yaratish, masalan, 10 million dollar investitsiya kiritgan korxonalarga 7 yil davomida soliq imtiyozlari berish, mamlakatga xorijiy sarmoya jalb qilishga yordam beradi. Natijada, ushbu chora-tadbirlar 5 yil ichida xorijiy investitsiyalarni 3 baravar oshirish (5 milliard dollardan 15 milliard dollargacha) va kichik biznesning YaIMdagi ulushini 40% ga oshirish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, yuqorida keltirilgan barcha chora-tadbirlar nafaqat kambag'allikni qisqartirish, balki mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta'minlashga ham xizmat qiladi. Shu sababli, ushbu takliflarni amalga oshirish uchun davlat, nodavlat tashkilotlar va xususiy sektor o'rtasida samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish, shuningdek xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlikni kuchaytirish zarur. Natijada, 5 yil ichida umumiy qashshoqlik darajasi 12% dan 6% gacha qisqarishi, o'rtacha oylik daromad 3 baravar oshishi (1,5 million so'mdan 4,5 million so'mgacha) va mamlakatning Inson taraqqiyoti indeksining 0,72 dan 0,80 gacha ko'tarilishi kutilmoqda. Bunga qo'shimcha ravishda, korrupsiya indeksining 25 ochkoga yaxshilanishi ham ushbu islohotlarning samaradorligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa va Yakuniy baho

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish muammosi murakkab va ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Birinchi navbatda, so'nggi besh yil ichida qashshoqlik darajasining 17,2% dan 12% gacha pasayishi ijobiy tendentsiyani ko'rsatsa-da, bu ko'rsatkich hali ham O'zbekistonni rivojlanayotgan mamlakatlar orasida nisbatan yuqori qashshoqlik darajasiga ega davlatlar qatoriga qo'yadi. Shu sababli, qashshoqlikni qisqartirish bo'yicha chora-tadbirlar tizimini yanada takomillashtirish zaruriyati tug'iladi. Ayniqsa, mintaqaviy tafovutlarning keskinligi (masalan, Qoraqalpog'istonda qashshoqlik darajasi 21,5% ni tashkil etib, bu

ko'rsatkich Toshkent shahridagidan (6,8%) uch baravar yuqori) muammoning chuqur ijtimoiy-iqtisodiy ildizlariga ega ekanligini ko'rsatadi.

Ikkinchi tomondan, tadqiqot jarayonida aniqlangan asosiy muammolar tahlili shuni ko'rsatadiki, ishsizlikning yuqori darajasi (ayniqsa 15-30 yoshdagilar orasida 18,2%), ta'lim sifatining mehnat bozori talablariga mos kelmasligi, qishloq va shahar joylari o'rtasidagi infratuzilma va imkoniyatlar tafovuti, shuningdek ijtimoiy dasturlarning moliyaviy resurslaridan samarali foydalanilmasligi eng dolzarb muammolar sirasiga kiradi. Biroq, shuni ta'kidlash joizki, "Yoshlar - kelajagimiz" loyihasi va "Oilaviy hisob-kitob daftarchasi" kabi amalga oshirilayotgan dasturlarning ijobiy ta'siri sezilarli bo'lib, ularning kengaytirilgan holda qo'llashilishi yanada yaxshi natijalarga olib kelishi mumkin. Xususan, Braziliya, Xitoy va Hindiston tajribasidan olingan saboqlar shuni ko'rsatadiki, maqsadli ijtimoiy dasturlar va bandlikni rag'batlantiruvchi chora-tadbirlarning kombinatsiyasi eng samarali natijalarni beradi.

Yakuniy baho sifatida shuni ta'kidlash mumkinki, kambag'allikni qisqartirish bo'yicha samarali strategiya faqat iqtisodiy chora-tadbirlar bilan cheklanmaydi, balki ijtimoiy, ma'naviy-axloqiy va madaniy omillarning kompleks o'zaro ta'sirini hisobga olishi lozim. Tadqiqotning nazariy ahamiyati shundaki, u nafaqat O'zbekiston sharoitida kambag'allikni qisqartirishning optimal modelini taklif qiladi, balki rivojlanayotgan mamlakatlar uchun umumiy qonuniyatlarni aniqlashga ham hissa qo'shadi. Amaliy ahamiyati esa taklif etilgan yechimlarning ijro etilishi mumkin bo'lganligi va ularning samaradorligini baholashning aniq usullarini ishlab chiqishdan iborat.

Xulosa qilib aytganda, ushbu tadqiqot O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirish bo'yicha qo'llanilishi mumkin bo'lgan amaliy yechimlar paketini taklif etadi. Biroq, ularning samaradorligi qat'iy intizom, izchil siyosat va davlatning barcha darajalaridagi rahbariyatning qat'iyatli harakatlarini talab qiladi. Shu sababli, taklif etilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish jarayonida doimiy monitoring va baholash mexanizmlarini joriy etish, shuningdek xalqaro tajribalarni doimiy o'rganib borish muhim ahamiyat kasb etadi. Natijada, 5-7 yil ichida O'zbekistonda

qashshoqlik darajasini 6% gacha qisqartirish, o'rtacha oylik daromadni 3 baravar oshirish va mamlakatning Inson taraqqiyoti indeksini sezilarli darajada yaxshilash real vazifa sifatida ko'rinadi.

Foydalanilgan adabiyotlar va manbalar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2022). Qashshoqlikni qisqartirish va bandlikni oshirish dasturi. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti matbuoti.
2. O'zStat. (2023). Aholining turmush darajasi: 2019–2023 yillar statistik to'plami. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi.
3. Jahon banki. (2023). O'zbekiston: Qashshoqlikni monitoring qilish. Washington, DC: Jahon banki nashriyoti.
4. BMT Taraqqiyot dasturi. (2022). Inson taraqqiyoti indeksi: O'zbekiston hisoboti. New York: BMT nashriyoti.
5. Transparency International. (2023). Korrupsiya indeksi: Global hisobot. Berlin: Transparency International nashriyoti.
6. Alimov, T. (2021). Ijtimoiy-iqtisodiy tengsizliklar. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
7. Karimova, M. (2022). Qishloq joylarida bandlikni oshirish mexanizmlari. Iqtisodiyot va innovatsiyalar, *15*(3), 45–60.
8. Iqtisodiy taraqqiyot vazirligi. (2023). Ijtimoiy dasturlarning samaradorligi: Hisobot. Toshkent: Iqtisodiy taraqqiyot vazirligi.
9. Xitoy Davlat statistika byurosi. (2021). An'anaviy qashshoqlikni bartaraf etish loyihasi: Natijalar va tajribalar. Pekin: Xitoy statistika nashriyoti.
10. Braziliya Ijtimoiy taraqqiyot vazirligi. (2020). Bolalar uchun nafaqa dasturi: Ta'sir bahosi. Braziliya: Ijtimoiy siyosat markazi.
11. Hindiston Mehnat vazirligi. (2021). MGNREGA dasturi: Ishlab chiqarish va bandlik. New Delhi: Hindiston hukumati nashriyoti.
12. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi. (2023). Davlat byudjeti va ijtimoiy dasturlar: 2021–2023 yillar hisoboti. Toshkent: Moliya vazirligi nashriyoti.

13. Startap.uz. (2023). Kichik biznesni qo'llab-quvvatlash: Mikrocreditlar tizimi. Toshkent: Innovatsion rivojlanish vazirligi.
14. BMT Inson huquqlari kengashi. (2022). Qashshoqlik va inson huquqlari: Global tendentsiyalar. Jeneva: BMT nashriyoti.
15. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi. (2023). Kasbiy ta'lim islohotlari: 2023–2025 yillar strategiyasi. Toshkent: Ta'lim vazirligi nashriyoti.